

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

**«ПСИХОЛОГІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ»**

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність — 053 Психологія
Освітньо-професійна програма — Кризова психологія
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Харків - 2024

Силабус склав:

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філології Приходько Дмитро Петрович

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології,

д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	<i>Психологія інформаційного впливу та інформаційної безпеки</i>
Викладач	<i>ПРИХОДЬКО Дмитро Петрович</i>
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/p/pryhodko11.pdf
Контактний телефон та емейл	+380 661103703 d.petrovich7971@gmail.com
Інформація про консультації	онлайн-консультації – час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача
Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія та вивчення дисциплін «Психологія кризи», «Основи нейропсихології травми», «Психологія травматичного стресу», «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері», «Психологія культури та мистецтва», «Технології тілесно-орієнтованої терапії в роботі з кризовими станами в соціокультурній сфері», «Профілактика та корекція професійних криз у соціокультурній сфері», «Психологічна робота з наслідками кризових ситуацій та основи травматерапії», «Основи проектної діяльності психолога в соціокультурній сфері». Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом дисципліни «Практикум з кризового консультування в соціокультурній сфері» та курсів за вибором.</p> <p>Постреквізити. Здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних та професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним та практичним підґрунтям проходження практики та виконання кваліфікаційної роботи.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «*Психологія інформаційного впливу та інформаційної безпеки*» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. «Психологія інформаційного впливу та інформаційної безпеки» навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки створює початкову базу теоретичної та практичної професійної підготовки магістрів психології. Дисципліна покликана допомогти здобувачеві досягнути розуміння сутності психології інформаційного впливу та інформаційної безпеки особистості. Вивчення курсу повинно сприяти майбутнім фахівцям безпечно працювати з інформацією, обирати та застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у практичній діяльності з особами, що знаходяться в кризових станах.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни – забезпечення набуття здобувачами ключових фахових компетентностей з теоретичних знань та практичних навичок у галузі психології інформаційного впливу та інформаційної безпеки особистості в сучасних реаліях України .

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР14. Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва.
ПР15. Використовувати засоби культури та мистецтва у процесі надання психологічної допомоги у кризових умовах.
ПР16. Планувати, організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК 11. Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини, зокрема у кризових умовах.
СК 13. Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення у кризових умовах життя.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	<i>Вибіркова освітня компонента</i>
Формат курсу	<i>Денна форма навчання, – 3 семестр Заочна форма навчання –</i>
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 <i>Аудиторних</i> Денна форма навчання – 30 Заочна форма навчання – <i>Самостійної роботи здобувача</i> Денна форма – 60 Заочна форма –
Технічне і програмне забезпечення	<i>Ноутбук, смартфон, інтерактивна дошка, корпоративний сервіс</i>
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекційні та практичні заняття Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), репродуктивний; частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми)

	<p>тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси.</p> <p>Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.</p> <p>У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p>
Поточний контроль	<p>Виконання завдань до лекційного матеріалу; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; - підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту.</p>
Підсумковий контроль	залік
Політика курсу	<p><i>Обов’язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Психологія інформаційного впливу та інформаційної безпеки» є:</i></p> <p>Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.</p> <p>Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).</p> <p>Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html).</p> <p>Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p> <p>Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)</p>

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (тематичний план)

Розділ 1. Психологія інформаційного впливу

Тема 1. Інформація та інформаційні процеси у суспільстві.

Тема 2. Інформаційні відносини у суспільстві. Проблеми взаємодії особистості з інформаційним середовищем.

Тема 3. Психологічні особливості інформаційної діяльності мас-медіа.

Розділ 2. Психологія інформаційної безпеки

Тема 4. Концептуальні засади інформаційної безпеки.

Тема 5. Загрози людині та суспільству в інформаційній сфері.

Тема 6. Загрози інформаційній безпеці в інформаційно-комунікаційних мережах.

Тема 7. Захист від загроз маніпулятивного впливу.

8. ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова:

1. Закон України «Про інформацію», прийнятий Верховною Радою України 2 жовтня 1992 року.
2. Стратегія інформаційної безпеки від 28.12.2021 р. № 685/2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>
3. Кириченко В. В. Психологія інформаційної діяльності : Навчальний посібник / В. В. Кириченко– 2-ге вид. вип. і доп. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 146 с.
4. Кириченко В.В. Екологічні аспекти інформаційної безпеки суспільства / Кириченко Віктор Васильович // Освіта і Наука, 2014. – №5. – С.146-150.
5. Голубев В.О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби з кіберзлочинами: Монографія. – Запоріжжя ГУ “ЗІДМУ”, 2003. – 250 с.
6. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави : підруч. для студ. військ. спец. вищ. навч. закл. / Я. М. Жарков [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2008. – 254 с.
7. Інформаційна безпека : підручник / В.В. Остроухов, М.М. Присяжнюк, О.І. Фармагей, М. М. Чеховська, В. М. Петрик, Нац. акад. СБУ; Під ред. В. В. Остроухова; Наук. конс. М.П. Стрельбицький, Н. Г. Іванова. Київ : Ліра-К, 2021. 412 с.
8. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навчальний посібник / [В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк, Л. Ф. Компанцева, Є. Д. Скулиш, О. Д. Бойко, В. В. Остроухов]; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. — 2-ге вид.— Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. —248 с.
9. Моргун В.Ф. Психохірургія наклепів / В. Ф. Моргун – Полтава : Полтавський літератор, 2005 . – 281 с.
10. Зеленін В. В. По той бік правди: нейролінгвістичне програмування як зброя інформаційно-пропагандистської війни (навчальний посібник). Том перший. НЛП ХХ століття. – 2-ге вид., випр. та доп. – К. : Люта-справа, 2015. – 384 с.
11. Ясперс К. Психологія світоглядів / Карл Ясперс ; [з нім. пер. О. Кислюк, Р. Осадчук]. – К. : Юніверс, 2009. – 464 с.
12. Нарис теорії і практики інформаційно-психологічних операцій : навч. посіб. / [М.Т.Дзюба, Я.М.Жарков, І.О.Ольховой, М.І.Онищук] ; за заг. ред. В.В.Балабіна. – К. : ВІПІ НТУУ “КПІ”, 2006. – 468 с.
13. Різун В.В. Теорія масової комунікації : підруч. для студ. / В.В.Різун. – К. : Вид. центр “Просвіта”, 2008. – С. 197–206.
14. Набруско В.І. Громадська думка в соціокомунікативному та політологічному вимірах: тексти лекцій / Віктор Іванович Набруско. – Грамота, 2008. – 176 с.
15. Найдьонов М.І. Формування системи рефлексивного управління в організаціях / Михайло Іванович Найдьонов. – К. : Міленіум, 2008. – 484 с.
16. Сунь Цзи. Мистецтво війни. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 112 с.

Додаткова:

17. Гурлева Тетяна. Я – свідомий читач: як убезпечити себе від маніпулятивного впливу через медіатекст. Порадник для читача. Київ: Вид-во «Каравела», 2023. 88 с.
18. Каліченко Б. М. Явище інформаційної війни в українських засобах масової інформації. Науковий журнал «Політикус». Черкаси, 2016. С. 88–93.
19. Гулай В., Базюк К. Інформаційно-психологічна складова гібридної війни Російської Федерації проти України (2014–2021 рр.): теоретико-методологічні засади дослідження. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/237/6326/13362-1>.
20. Кобільник Б.Ю., Гізун А.І. Роль інформаційно-психологічних впливів у інформаційній війні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «актуальні задачі та досягнення у галузі кібербезпеки», 23-25 листопада 2016 р.. Кропивницький. С. 28–29.
21. Інформаційна безпека держави у контексті протидії інформаційним війнам : навч. посіб. / [А.О.Рось, А.М.Явтушенко, Я.М.Жарков та ін.] ; за ред. В.Б.Толубка. – К., 2004. – 176 с.
22. Інформаційна боротьба: теоретичні та воєнно-прикладні аспекти : навч. посіб. / [А.О.Рось, А.М.Явтушенко, Я.М.Жарков та ін.] ; за ред. В.Б.Толубка. – К., 2003. – 218 с.
23. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії : моногр. / О.В.Литвиненко. – К. : ВКФ “Сатсанга”, 2000. – 222 с.
24. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В.М.Петрик, В.В.Остроухов, О.А.Штоквиш та ін.]. – К. : Росава, 2006. – 208 с.
25. Левченко Л.Л. Філософські основи інформації / Левченко Людмила Леонідівна, Яроцький Леонід Васильович. – Житомир : «Полісся», 2007. – 176 с.
26. Як навчити учнів відрізняти фейки від правди. Ресурс доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/media/12736/file>
27. Кісса Ю. Блоги – це неформальна журналістика. URL: <http://www.personal-trening.com/blog>
28. Вовчик-Блакитна О.О., Гурлева Т.С. Мас-медіа як простір психологічної допомоги. ТОВ “Видавництво “Логос”, Київ, 2015. С. 141-167. Електронний ресурс: <https://lib.iitta.gov.ua/10777/>
29. Гурлева Т.С. Опора на міцності особистості в умовах руйнівного медіа-простору. URL: https://lib.iitta.gov.ua/716687/1/Hurlieva_2019-1-3.pdf

Інформаційні ресурси Інтернет:

- Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>
Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>
Електронна бібліотека КНЕУ http://lib.kneu.edu.ua/ua/e_resours_bibl/elek_bibl_litr/
Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>